

La glisch mussa la via al svilup

DAD ANDREA LUZIUS RASSEL, KREUZLINGEN

**■ Plaun plaunet vegn puspè il temp da las notgs lungas e dals dis curts. Suen-
ter questa stad grondiusa, en la quala
nus avain pudi giudair in'abundanza da
glisch, èsi ussa temp da dar in sguard
sin l'importanza da la glisch e cunzunt
la muntada da las tecnologias che sa
basan sin la glisch en nossa vita.**

Las Naciuns Unidas han proclamà l'onn 2015 sco l'onn internaziunal da la glisch e da las tecnologias che sa basan sin la glisch. Per bunamain 1,6 milliardas personas sin noss mund porta la rendida dal sulegl u stgirezza u la glisch flaivla d'ina cazzola da kerosin u d'ina chandaila. Per mintg'inA da nus che sa regorda da las lungas notgs da preparaziun sin tests impurtants èsi evident che quella mancanza da glisch artifiziala en las terras dal Terz

mund maina ad in effect negativ sin las schanzas d'educaziun. Per quest motiv è ina da las finamiras da l'onn internaziunal da la glisch da promover l'utilisaziun da cazzolas dad LED electrifitgadas cun implants solars. Uschia vegniss la glisch purtada en las notgs lungas dal Terz mund e las schanzas d'educaziun vegnissan meglieradas considerablament.

In aspect main enconuschen è che nus vesain mo in pitschen spectrum da la glisch che nus utilisain mintga di. La rait da communicaziun globala funcziuna sin basa da glisch nunvesaivla. Quai pon esser microundas che vegnan duvradas per la communicaziun cun telefonins e satellits u lasers infracotschens che portan las infurmaziuns en l'internet. Era quest adiever da la glisch na stat (anc) betg a disposiziun ad ina gronda part dals umans che ststattan en las terras da Terz mund.

Però empermetta la tecnologia dal smartphone ina revoluziun che pudess midar quai. Abunaments da broadband mobil surpassan ozendi il abunaments da broadband fix. Ina gronda part da quest progress ha lieu en las terras da svilup e dal Terz mund. Broadband mobil po tan-scher en regiuns fitg ruralas ed isoladas. Uschia pon las persunas che vivan en las parts pli periferas era far diever da l'internet ed uschia sa participar al dialog mundial. Tgi sa, forsa che la glisch porta en tala maniera betg mo schanzas d'ina meglra educaziun a questas parts dal mund, ma-bain er ina sort da «scleriment» en il senn da «enlightenment» u «Aufklärung» – in term che stat en l'istorgia per il movimenti da la raziunalitat, mo era da laumanitat en il 17avel e 18avel tschientaner. Tant in plus da la raziunalitat sco da laumanitat fagess bain a tut il mund.